

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
GULISTON DAVLAT UNIVERSITETI
ISTANBUL TIJORAT UNIVERSITETI
QOZON FEDERAL UNIVERSITETI
BALIKESIR UNIVERSITETI**

**“SIFATLI TA’LIM VA INTERDISIPLINAR YONDASHUV:
MUAMMOLAR, YECHIMLAR VA HAMKORLIK”**

xalqaro ilmiy amaliy anjuman

MATERIALLARI

25-26-may

GULISTON-2023

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim,
fan va innovatsiyalar vazirligi
Guliston davlat universiteti
Istanbul tijorat universiteti
Qozon federal universiteti
Balikesir universiteti

"Sifatli ta'lim va interdisiplinar yondashuv: muammolar, yechimlar va hamkorlik"
xalqaro ilmiy – amaliy anjuman
materiallari
25-26-may

baholanadi.

“Kim ko‘p so‘z tuzadi?” o‘yini. Kartochkalarga bosma harflar tarqoqlikda yozib qo‘yiladi. O‘quvchilar shu harflar ishtirok etgan so‘z tuzadilar. Bu o‘yin kompyuter dasturiga ham kiritilishi mumkin.

1. Berilgan harflar ishtirokida otlar tuzib yozing.
2. Berilgan harflar ishtirokida sifatlar tuzib yozing.
3. Berilgan harflar ishtirokida fe‘llar tuzib yozing.
4. Berilgan harflar ishtirokida turli turkumga oid so‘zlar tuzib yozing.

Kartochkalardan namunalar: TXNOABLKU

Tuzilgan so‘zlar: Non, nok, ota, ona, bola, kaklik, kakku, tulki, ukki, tok, bobo, aka, uka, xon va hokazo. Bu o‘yin bajarilgach, Gramatik mavzu bilan bog‘liq topshiriqlar beriladi. Masalan, tuzgan so‘zlaringizga so‘roq bering. Ularni ma‘nosiga ko‘ra turlarga ajrating.

“Grammatik topishmoqlarni topish” o‘yini. Grammatik topishmoqlar o‘rganilayotgan mavzular bilan bog‘liq bo‘ladi. Bunday topishmoqlardan darsda motiv yaratishda, ya o‘quvchilarni yangi mavzuni o‘rganishga qiziqish uyg‘otishda, ularni harakatga keltirishda foydalanish yaxshi natija beradi. Quyida so‘z turkumlariga doir til topishmoqlardan namunalar keltiramiz.

-dosh yasovchi qo‘shimcha,

Deb javob berdi Sobir.

So‘z o‘zgartiruvchilarni bilarkan Abduqodir.

Bunga ta‘rif ber endi,

Jim o‘tirgan Bahodir.

Nomi aytilgan o‘quvchi ot yasovchi va otlarga qo‘shiladigan so‘z o‘zgartiruvchi qo‘shimchalarga ta‘rif beradi.

Xulosa o‘rnida shuni aytish joizki, boshlang‘ich sinf ona tili darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyaning o‘rni beqiyosdir, chunki o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini o‘stiradigan produktiv usullarni ona tili darslariga joriy etish o‘qituvchidan u haqida nazariy tushunchalarga ega bo‘lishni talab etadi. Mahoratli, izlanuvchi o‘qituvchigina o‘qitishning ilg‘or usullarini muvaffaqiyatli qo‘lay oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. “O‘zbekiston nashriyoti” Toshkent-2021.
2. Yusupova Sh. Hozirgi o‘zbek dabiyy tili darslarida o‘quvchilar tafakkurini o‘stirishning ilmiy-metodik asoslari (akademik litseylar misolida): ped.fan.dok. ... diss. – Toshkent, 005. – 79-b.
3. Axmedova G.M. O‘zbek tili darslarida o‘quvchilar nutqini yasama so‘zlar bilan boyitishning metodik asoslari: ped.fan.nom. ...diss. – Toshkent, 007.
4. Oxunjonova O. Ta‘lim bosqichlarida sinonimlar mavzusini o‘qitish metodikasi: ped.fan.nom. ...diss. – Toshkent, 009. – 140-b.
5. Haydarova M.E. va boshqalar. Pedagogika fanidan izohli lug‘at. – Toshkent.: Fan va texnologiya, 009.

INNOVATSION TA‘LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O‘QUVCHILARNI MANTIQUIY FIKRLASHGA O‘RGATISHNING SHAKL, METOD VA VOSITALARI

G‘aniyeva Maftuna Abduaziz qizi

Guliston davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya: Mantiqiy fikrlash o‘quvchilarning o‘zlashtirgan bilim va ko‘nikmalaridan foydalangan holda, shuningdek, nazariy va amalda qiyin vaziyatlarda ham qaror qabul qilishga, shuningdek, kerakli ma‘lumotlarni topishga o‘rgatishni tartibga soladi. Bularning barchasi mantiqiy fikrlashni rivojlantirish, agar u asosiy vazifa bo‘lmasa, keyinchalik o‘quvchining

maktabda o'qishi davrida eng muhimlaridan biriga aylanishidan dalolat beradi. Ushbu maqolada, innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish shakl, metod va vositalari haqida fikr va mulohazalar qilinadi.

Kalit so'zlar: Mantiqiy fikrlash, metodika, vositalar, innovatsion ta'lim, pedagogik texnologiyalar, mulohaza qilish, aqliy faoliyat, tahlil metodikasi, audio-visual materials, yoshlar, o'yinli metodlar.

O'quvchilarda mantiqiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish orqali ularning bilim va malakalarini ham oshirish va shu jumladan qaror qabul qilishdan oldin ratsional va chuqur o'ylash kabi qobiliyatlarini rivojlantiradi. Mantiqiy fikrlash ishonning kelajakdagi akademik va ijtimoiy hayotdagi istalgan sohalarida muvaffiqatga erishishlari tasdiqlangan. Eng birinchi navbatda shuni ta'kidlash kerakki, nega ko'pincha bizni ta'lim tizimimiz va o'quv dasturlarimiz o'quvchilarni xotirasini va yodlash qobiliyatini sinaydi? O'ylashimcha, mantiq va muvaffaqiyat bir-biriga aloqador tusunchalar sanaladi. Agar o'quvchilarda logika va tahlil qilish qobiliyati kuchli bo'lsa, ularning to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyati ham rivojlanib boradi.

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishda quyidagilar muhim: tahlil qilish, sintez qilish, tushunchalar bilan ishlash, xulosa chiqarish, mulohaza yuritish, bahslashish va eng muhimi, mustaqil fikrlash odatini rivojlantirish, g'ayrioddiy yechimlarni izlash. Aqliy faoliyat, boshqa har qanday faoliyat kabi, o'qitilishi va rivojlanishi kerak. Zamonaviy dunyoda bola ko'pincha shunga o'xshash qiyinchiliklarga duch keladi, shuning uchun bu mavzu bugungi kunda eng dolzarb hisoblanadi.

Har kuni inson muammolarni hal qilishda mantiqdan foydalanish zarurligini his qiladi. Shakllanish va rivojlanish mantiqiy fikrlash mavjudligiga qaramasdan yo'l qo'yiladigan xatolarning oldini olishga qaratilgan hayotiy tajriba, umumiy ma'noda.

Turli xil muammolarni hal qilish uchun odamlar deyarli har kuni mantiqqa muhtoj. U qo'llaniladi ilmiy tadqiqot, rasmiy ish, tartib, shaxsiy hayotni tashkil qilishda. Bu sohalarining barchasi uning elementlariga asoslanadi. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish orqali odamlar boshqa kundalik muammolarni tezroq va samaraliroq hal qilishlari mumkin. Masalan, bu ikkinchi darajali narsani tashlab, asosiy narsani ta'kidlash qobiliyatidir. Ushbu ko'nikmalarni qanday rivojlantirish mumkin, biz bundan keyin ko'rib chiqamiz.

Kognitiv faoliyat obyektlar va hodisalar o'rtasidagi mavjud aloqalarni, shuningdek ular o'rtasidagi munosabatlarni izchil o'rnatadi. Bilish hissiy idrok bilan solishtirganda yuqori darajaga ko'tariladi, u printsiplarni bilmasdan faqat tashqi tasvirni beradi. Bu jarayon tartibga soluvchi va kommunikativ rolga ham ega. Odamlar ko'pincha muloqotda buni nutq shaklida amalga oshiradilar. Fikr so'zda, og'zaki yoki yozma shaklda rasmiylashtiriladi. Ko'nikmalarni egallash bolalikdan kattalar bilan muloqotda boshlanadi. Fikrlashning quyidagi turlari mavjud:

1. Vizual samarali;
2. Vizual tasviriy;
3. Og'zaki va mantiqiy fikrlash;
4. Abstrakt mantiqiy.

Mantiqiy fikrlashning vazifalari va shakllarini tushunib, siz ushbu kontseptsianing ta'rifini aniq shakllantirishingiz mumkin. Bu isbotlovchi jarayon. Maqsad - binolardan xulosa chiqarish. Shuningdek, uning turlarini batafsil ko'rib chiqishingiz kerak. Har bir inson axborotni qayta ishlash qobiliyatiga ega. Ya'ni, tom ma'noda hamma buni miyaning tabiiy funktsiyasi deb hisoblaydi. Mantiqiy fikrlashning asosiy va ikkilamchi shakllari xatti-harakatni rejalashtirish va tartibga solish imkonini beradi. Shuningdek, vaziyatdan to'g'ri xulosalar chiqarish va choralar ko'rishni tashkil etish. Xulosa qilamizki, mantiqiy fikrlash qobiliyatiga ega bo'lish kerak, uni rivojlantirish yoki o'rgatish mumkin.

Ko'nikma bir necha usullar bilan rivojlanadi va bunday san'atni o'rgangan odam ma'lumotni to'g'ri tahlil qiladi, paydo bo'lgan muammolarni tezroq hal qiladi. Shuningdek, mantiqiy fikrlash madaniyati sizning harakatlaringizning uzoq muddatli istiqbolini

shakllantirishga yordam beradi. Bunga mavjud ma'lumotlarni qayta ishlash qobiliyati yordam beradi.

Kontseptsiya bevosita shaxsning aqliy faoliyati bilan bog'liq. Bu sizni ongsiz darajada ma'lumotni qayta ishlashga majbur qiladi. Bu o'rganilayotgan ob'ektlar o'rtasida aloqa o'rnatish, ularning shakllari va ma'nosini atrof-muhitning boshqa organlari orasida ajratib ko'rsatish uchun amalga oshirilishi kerak.

Yuqoridagilardan " mantiqiy fikrlash" nima ekanligi haqida xulosa qilishimiz mumkin. Fikrlash jarayoni natijasida inson ilgari olgan bilimlarini amalda qo'llaydi. Keyin, mulohaza yuritish orqali ular qayta ishlanadi. Barcha konstruksiyalar mantiqiy zanjirda tartibda bog'langan. Xulosalar taxminlarga emas, balki aniq dalillarga, faktlarga, ehtiyotkorlik, xolislik, mantiqning umumiy qonuniyatlariga asoslanadi. Oxir-oqibat, mavjud binolar asosida haqiqatga erishiladi.

Mantiq bilim bilan bir xil emas, garchi uning sohasi bilim sohasiga to'g'ri keladi. Mantiq barcha xususiy tadqiqotlarning umumiy biluvchisi va hakamidir. Bu dalil topish uchun mo'ljallanmagan; u faqat dalil topilgan yoki topilmaganligini aniqlaydi. Mantiq kuzatmaydi, ixtiro qilmaydi, kashf qilmaydi - u hukm qiladi. Demak, mantiq — dalillarni baholashga xizmat qiluvchi aqlning funksiyalari haqidagi fan; bu ma'lum haqiqatlardan noma'lumlarga o'tish jarayoni va boshqa barcha aqliy harakatlar haqida ta'limotdir, chunki ular bu jarayonga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, fikrlash shaxsiy xulq-atvor zanjirini qurish, muayyan vaziyatda to'g'ri xulosa chiqarish va harakat qilish imkonini beradi. Bu jihatlar shoshilinch qaror qabul qilish zarur bo'lgan vaziyatlarda muhim rol o'ynaydi. Oxir oqibat, maqsadga mantiqiy fikrlash orqali erishiladi. Shu boisdan ham hozirda biz innovatsion va axborot texnologiyalarining intergatsiyasi orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyati yanada oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Giannakos, M. N., Krogstie, J., & Aalberg, T. (2016). Video-based learning ecosystem to support active learning: application to an introductory computer science course. Smart Learning Environments. <https://doi.org/10.1186/s40561-016-0036-0>
2. <https://elib.buxdu.uz/index.php/pages/referatlar-mustaqil-ish-kurs-ishi/item/13363-mantiq-fanining-predmeti-va-rivojlanishining-asosiy-bosqichlari>
3. Wang, C. J. (2019). Facilitating the emotional intelligence development of students: Use of technological pedagogical content knowledge (TPACK). Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education, 5(May), 100198. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2019.100198>
4. Weinberg, A., & Thomas, M. (2018). Student learning and sense-making from video lectures. International Journal of Mathematical Education in Science and Technology, 49(6), 922–943. <https://doi.org/10.1080/0020739X.2018.1426794>
5. Ganiyeva, M. (2023). THE MAIN DIRECTIONS OF DEVELOPING THE LOGICAL THINKING OF FUTURE ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS (IN MATHEMATICS LESSONS). Science and innovation, (B3), 30-33.

BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI SOG'LOM TURMUSH TARZI MAZMUNINI ETNOSPORT VOSITASIDA RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMI

Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li

Guliston davlat universiteti "Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi" kafedrası
o'qituvchisi

Tel: +99897-644-95-95, e-mail: hudojberdievgijosiddin@gmail.com

ОБУЧЕНИЕ ШКОЛЬНИКОВ ТЕХНИКЕ МЕТАНИЯ ЧЕРЕЗ ПОДВИЖНЫЕ ИГРЫ Burxanov Baxodirxon Raxmatulla o'g'li,	86
MAKTABLARDA JISMONIY TARBIYA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI O'RGATISHNING NAZARIY ASOSLARI R.K.Dexqonov.....	90
SHE'RIY TURKUMLARDA TURKISTON ISTIBDODI MANZARALARI Fayzullayeva Obidaxon Xolbekovna,.....	93
ONA TILI MASHG'ULOTLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI Karimova Go'zal Abdurashid qizi.....	95
INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY FIKRLASHGA O'RGATISHNING SHAKL, METOD VA VOSITALARI G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi.....	100
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI SOG'LOM TURMUSH TARZI MAZMUNINI ETNOSPORT VOSITASIDA RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMI Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li.....	102
TARIXIY ROMAN KOMPOZITSIYASIDA EPIK BAYON USLUBI Saymuratova Ijobat Tursunkulovna.....	107
JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARINI INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TASHKIL ETISH Iskandarov Islom Shukurovich.....	111
TA'LIM JARAYONIDA INTERAKTIV METODLARNING AHAMIYATI Iskandarov Islom Shukurovich.....	115
ОЛИЙ ТАЪЛИМГА ЎҚИТИШ ИМКОНИАТЛАРИ ЮҚОРИ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИ БИЛАН КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШ ИШЛАРИДА МАҚСАДЛАРИ ВА МАЗМУНЛАРИ Ismatova Sarvinoz Sanjarovna., Tuychiyev Adham Amrullayevich	118
VOYAGA YETMAGAN YOSHLAR FEL-ATVORIDA AYRIM NUQSONLARNI BARTARAF ETISHDA JISMONIY TARBIYANING O'RNI. Isoqova Sevara Abdumannovna	124
PEDAGOGIKADA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHNING ASOSLARI Isokova Sevara Abdumannonovna.....	126
SPORT INSHOATLARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH MEXANIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH. Izzatullayev Sunnatulla Shermuxammad o'g'li.	129
SPORT INSHOOTING MOSLASHUVCHANLIGI TUSHUNCHASI Jalolov Ibroxim Mustofoqul o'g'li.....	133
TALABALARNING INNOVATSION KOMPETENTLIGINI TA'MINLASH DOLZARB MASALA SIFATIDA Komilov Jamoliddin Karimjonovich., Dexqonov Ravshanbek Karim o'g'li	138
YOSH FUTBOLCHILARNI TEXNIK-TAKTIK TAYYORLASHNI TAKOMILLASHTIRISH Jonibekov Shuxrat Jonibekovich.....	143
KURASHCHI QIZLARNING OYOQ BILAN BAJARILADIGAN MASHQLAR TEXNIKSI TAHLILI Gulom Jurayev.....	147
O'QUVCHILARINING ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA TANQIDIY FIKRLASH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISH J.Komilov., Haydarova Kamola Ergashboy qizi	150
OYBEKNING "NAVOIY" ROMANIDA HIKMATLI SO'ZLARINING BERILISHI Kenjayeva Iroda Alisherovna	155
ВЗАИМОСВЯЗЬ ДИАПАЗОНА ДВИГАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФУТБОЛИСТОК ВЫСОКОЙ КВАЛИФИКАЦИИ И ИХ СПЕЦИАЛЬНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ Комилов Жамолиддин., Каримов Фазлиддин., Комилов Ҳалимжон.....	158
BO'LAJAK KURASHCHILARNING PEDAGOGIK VA AXLOQIY SIFATLARINI TARBIYALASH Kubayev Saidqul Rayimqulovich.....	164
PERCEPTION OF THE CHILD IN THE FIELD OF LISTENING TO MUSIC IN A PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION Konurova Leyla Ruslanovna., Azamkulov Gayrat Otakuziyevich.....	166